

Ezek közül egy települést kerítő árok érdemel említést, amelyből bronzkori edények töredékei kerültek napvilágra. A további objektumokból – változatos alakú gödrökből – a feltárt terület É-i részén bronzkori edénytöredékek, a terület D-i részén pedig szarmata kori, avar kori és Árpád-kori kerámia került elő. Ezek közül jellegzetesek a késő avar kori, hullámvonallal és vonalköteggel díszített edények töredékei, valamint sütőharang jellegzetes darabjai. Egy Árpád-kori kútból és egy szélesebb árokból cserépbogrács peremtöredékei kerültek elő.

LISKA ANDRÁS

451. Sarród, r. k. plébániatemplom (KÖH 71221)

(Győr-Moson-Sopron megye) Kö?

2009. július 20-án jelzést kaptunk, hogy a sarródi templom körüli csapadékcsatorna árkanak ásása közben a templom alapfalában falazott ívekre bukkantak. Még aznap Polgár Péter a helyszínen fényképfelvételt készített a templom körüli árokról. Július 24-diki szemlénken az árkok a templom körül már mosott kavicsal voltak feltöltve, kivéve az É-i oldalt, ahol a szentély melletti sekrestye alatt falazott boltív látható és a donga a sekrestye alá nyúlik. (A templom nem keletelt, szentélye É felé néz.) A betöltött árkok és a már bevakolt falak közt még kb. 1 m magas vakolatlan sáv látható, ahol a falszövetben több építési periódus is nyomon követhető volt.

A K-i hajófal mellett a mai toronysaroktól É felé 3, kb 80×80 cm alapterületű, törtkőből készült pilléralapozás maradványa látszott. A legészakibb már alányúlt a két világháború között épült újabb sekrestye küszöbének. (A téglák mérete kb.: 40×15×7–8 cm). A fal alsó részében feltűnően magas téglákból készült falszövet látszott. Ez néhol 30–40 cm magasságig, néhol 1 m-t is meghaladó szintig emelkedett. A templom tornya és a torony melletti D-i rész valószínűleg egy korábbi templomhoz való hozzátoldás. A templom K-i oldalán levő lizénák már a 19. századi átépítéskor, 1846-ban kerültek a fal elé. Ez egyébként abból is látszik, hogy a felmenő fal és a lizénák nincsenek falkötésben. A szentély Ny-i oldalán, a sekrestyefal találkozásánál egyértelműen elválik a két fal, a sekrestye É-i irányú bővítése ez. Ezt a bővítést boltozták alá az É-i és a Ny-i oldalon. Az ívek akár vízfolyás, vagy a mocsaras talaj áthidalására, de teherhárító ívként is szolgáltak. A sekrestye D-i, feltehetőleg a templom legkorábbi részével egyidős szakasza szintén törtkőből épült. A falelválás itt is szembeötlő.

A fentiek alapján megállapítható volt, hogy a mai templom legalább 3 építési periódust tartalmaz.

1. Törtköves, nagyméretű téglákkal falazott rész. Azt nem sikerült megállapítanom, hogy a két falazási technika periódusbeli eltérést is jelent-e, vagy csak technológiai különbséget.

2. A nagyméretű téglákat körbeölelő falszövet, mely a toronyra és a Ny-i oldalon levő sekrestye É-i felére is kiterjed.

3. A K-i hajófalat tagoló lizénák. Ehhez a periódus-hoz valószínűleg még más átépítés is tartozik, de ez fal-kutatás nélkül nem állapítható meg. Ide kell sorolni a két világháború közt épült, K-i oldalhoz toldott sekrestyét, amelynek falazata egyértelműen különbözik a többitől.

A templom körül szórvány emberi csontmaradványok kerültek elő, nagy valószínűséggel a középkori(?) temető fragmentumai. Mivel a kiásott földet már elhordták, így leleteket nem találtunk, pedig a falak melletti rétegrend, az azokból előkerülő leletekkel kormeghatározó lehetett volna.

Munkatárs: Weöreös András műemlékfelügyelő (KÖH).

NEMES ANDRÁS

452. Sáp, Halastó-hát (KÖH 67449)

(Hajdú-Bihar megye) Ő, Sza

2009. december 4–17. között a Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok igazgatósága megelőző régészeti feltárást végzett a Bihartorda és Sáp között tervezett ivóvízvezeték nyomvonalára eső lelőhelyen, mely egy alacsony, É–D irányú háton található a Bihartorda–Sáp országút K-i oldala mellett. Az országút K-i árka mellett húzódó nyomvonalon 1,5 m szélességben és 325 m hosszan kutattunk.

A kinyitott kutatóárokban 80–90 cm mélységben értük el az altalajt. A sárga színű, kifejezetten agyagos talajban 43 régészeti jelenséget észleltünk (ezekhez 54 stratigráfiai egységet rendeltünk): 3 őskori mellett 21 római császárkori (szarmata), 1 újkori és 18 ismeretlen korú objektumot bontottunk ki. A 3 őskori gödör leletgazdagnak bizonyult, egy teljesen ép kerek őrlőkő mellett sok kerámiatöredéket és egy kiskérődző részleges csontvázát találtunk meg bennük. A vizsgált terület legintenzívebben a szarmata időszakban volt benépesülve, ebből a korból 21 közepes és nagy tárolóvermet tártunk fel. A vermekből számos kerámiatöredékekkel, állatsonttal, paticsdarabbal együtt 3 ép kerámiaedény és 3 orsó-gomb, valamint egy közepes méretű kutya csontváza került napvilágra. Egy árok a benne talált leletek alapján az újkorban készült; 18 feltárt objektumból nem került elő koruk meghatározására alkalmas lelet. Az ismeretlen korú gödrök és árkok mellett feltártunk egy agyagból tapasztott, vörösre égett külső kemencét és tőle D-re levő hamusgödört is; leletet egyikben sem találtunk. Az ismeretlen korú objektumok zöme, formája, mérete és betöltési rétegei alapján szintén a szarmata időszakban készülhetett. A feltárást sikeresen tisztázta a lelőhely D-i irányú kiterjedését. Északi irányban egy újkorban készült nagyméretű kubikgödör széléig folytathattuk a kutatást. Korábban a lelőhely É-i irányban, Sáp település felé folytatódhatott, de az újkori talajkitermelés ezen a területen mára már megsemmisítette a régészeti jelen-